

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ.

Τόμος Ε΄.

ΑΡΙΘΜ. 21 (117).

Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον, καὶ προπληρωτέα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 12½ ἢ μάρκ. 10.

ΕΤΟΣ Ε΄.

τῇ 1/13. Νοεμβρίου 1889.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΩΖΙΕ.

Βαρέως ἐπένθησε πρὸ μικροῦ ἡ γαλλικὴ φιλολογία· εἰς τῶν ἐξοχωτάτων αὐτῆς ἀντιπροσώπων, ὁ διάσημος δραματικὸς συγγραφεὺς Αἰμίλιος Ὠζιέ, κατήλθεν εἰς τὸν τάφον.

Ὁ Αἰμίλιος Ὠζιέ ἐγεννήθη τῷ 1820 ἐν τῇ πόλει Βαλεντίας. Ἦτο ὀκταετής περίπου ὅτε οἱ γονεῖς του ἐγκατέστησαν ἐν Παρισίοις, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Ἑρρίκου Δ΄. Ἐν αὐτῷ διήνυσσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ μέλλων συγγραφεὺς τοσούτων ἀριστουργημάτων, ἀριστα μορφωθείς. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του, δεκαεναετής τὴν ἡλικίαν, εἰσήλθεν ὡς ὑπάλληλος εἰς δικηγορικὸν γραφεῖον διότι ἡ οἰκογένειά του προώριζεν αὐτὸν εἰς τὸ δικηγορικὸν στάδιον. Ἀλλ' ὁ νεαρὸς Ὠζιέ ἐλαχίστην ἔχων συμπάθειαν πρὸς τὴν Θέμιδα ἡγάπα παρὰφόρως τὰς Μούσας, τὰ δὲ ὄνειρά του ἦσαν ἐστραμμένα οὐχὶ πρὸς τὸ κακουργιοδικεῖον ἀλλὰ πρὸς τὸ θέατρον. Δι' ὃ μετὰ μικρὸν ἐάσας χαίρειν καὶ κώδικας καὶ δικόγραφα, προσήλθεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ „Γαλλικοῦ θεάτρου“ φέρων ὑπὸ μάλης ἔμμετρον δίπρακτον κωμωδίαν, ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, τὸ *Κώνειον*. Ἡ κωμωδία, ἦτο πλήρης χάριτος καὶ εὐφυΐας, εἰρωνικὴ ἅμα καὶ περιπαθής, ἀλλ' οὐδὲν ἦτον ἡ ἀναγνοῦσα αὐτὴν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τὴν ἀπέρριψε παμφηφεί. Ἀλλ' ὁ Ὠζιέ δὲν ἀπεθαρρύνθη, προσήγαγε δὲ τὸ χεῖρόγραφόν του εἰς τὸ „Ὠδεῖον“ ἐνθα τὸ *Κώνειον* ἐγένετο δεκτόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦ Ὠδείου

ὁ διευθυντὴς ἐλαχίστας ἐλπίδας ἐστήριζεν ἐπὶ τὸ ἔργον νεαροῦ καὶ ἀγνώστου συγγραφέως. Παρὰ πᾶσαν ὁμῶς προσδοκίαν, τὸ κοινὸν ἰδίᾳ δὲ οἱ παριστάμενοι λόγιοι, ἐχειροκρότησαν φρενητιωδῶς τὴν ἀβρὰν καὶ χαριεστάτην κωμωδίαν. Ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξεν ἑκτακτος. Ὁ Ὠζιέ ἀγνώστος πρὸ τινων ὠρῶν κατέστη διὰ μιᾶς διάσημος.

Τότε πλέον, καὶ τῆς οἰκογενείας του συναινούσης, ἀφωσιώθη ὁλοφύχως εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην. Τὸ δεῦτερον αὐτοῦ ἔργον, κωμωδία τρίπρακτος, συγχρόνου παρισυνῆς ὑποθέσεως, ἀπέτυχεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἀλλ' ἐκ τῆς πτώσεως ἐκείνης ἀνηγέρθη μετὰ μικρὸν ὁ Ὠζιέ διὰ τῆς *Τυχοδιώκτιδος* (*Aventurière*) ἐνὸς τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ἔργων. Μετὰ ἐν ἔτος ἐπὶ τῆς πρωτῆς σκηνῆς τῆς Γαλλίας, τῆς *Γαλλικῆς κωμωδίας*, παρεστάθη ἡ *Γαβριέλλα ὠραῖον* καὶ ἡθικὸν δράμα ἀνυψοῦν τὸν συζυγικὸν βίον, τὴν ἀγνέτητα τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, δι' ὃ ὑπὸ τῆς φιλοσόφου καὶ ἐκλύτου πωὶς κοινωνίας τῶν χρόνων ἐκείνων ἐπεκλήθη σαρκαστικῶς: „ποιητὴς τῆς ὁμονοίας τῶν ἀνδρογύνων“.

Ἐκτοτε ἤρχισε σύντονος καὶ γόνιμος ἐργασία πλουτίσασα δι' ἀριστουργημάτων τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, καὶ τὴν φιλολογίαν ἅμα ὅλων τῶν ἐθνῶν, διότι τὰ ἔργα του παριστάνονται μεταπεφρασμένα καὶ θαυμάζονται πανταχοῦ.

Ὁ Αἰμίλιος Ὠζιέ, πλὴν τοῦ Μολιέρου, οὐ ἐθαύμαζε τὴν μεγα-

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΩΖΙΕ.

λοφύϊαν και ὄν. προσεπάθει νὰ λάβῃ τύπον και ὑπογραμμόν, ἡγάπα και τὸν γλυκύτατον ποιητὴν Ἀνδρέαν Σενιέ, τὸν Ἑλληνα ἐκ μητρὸς και ἐμπεφορημένον τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ποιήσεως· ἡ Μοῦσα τοῦ ποιητοῦ τῶν *Ἀρχαίων ποιημάτων* και τῶν *Εἰδυλλίων* ἐπέδρασε προφανῶς ἐπὶ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Ὠζιέ· διότι πλὴν τοῦ *Κωνείου* ἐποίησε και τὸν *Αὐλητήν*, ὑπόθεσιν ἔχοντα εἰλημμένην ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ βίου, και τὴν *Σαπφώ*, μελόδραμα ὑπὸ τοῦ Γκουνὼ μελοποιηθέν.

Ἀλλὰ τὴν φήμην αὐτοῦ καθιέρωσαν πρὸ πάντων τὰ ἔργα δι' ὧν ἀνεκίνει μεγάλα κοινωνικὰ ζητήματα τῆς συγχρόνου του ἐποχῆς, τὸ *Πράσινον ἱμάτιον* ἐν πεζῷ λόγῳ, ἡ *Αὐδία λίθος*, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Σανδῶ, ὁ *Γαμβρὸς τοῦ κυρίου Ποάριέ*. Ἀληθεὶς δὲ καταιγίδας προὐκάλεσαν δύο κωμῳδίαὶ αὐτοῦ οἱ *Ἀναίδεις* και Ὁ υἱὸς τοῦ *Ζυμποαγιέ*, ἀμείλικτοι τὴν καυστικότητα, ἀριστοφάνειαι τὴν ἔξαρσιν, ἐκ τῆς δευτέρας δὲ ἰδίως ἐφρύαξε και ἐξεμάνη ὁ ἰησουητικὸς κληρὸς. Ἀλλὰ περὶ πάντων τοῦ Ὠζιέ ἔργα εἶνε „le mariage d'Olympe“, ἔργον στυγνὸν τὴν τραγικότητα, ἰσχυρὸν και σκληρόν, ἀλλ' ὅπερ δὲν ἀρέσκει εἰς τὸ πολὺ πλῆθος, διότι ἡ καθαρσις δὲν ἐπέρχεται παρήγορος ἀνακουφίζουσα τὴν ψυχὴν δι' ἡρέμου ἐλέου, ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ μένουσιν ἀδάκρυτοι βαρέως συσφιγγεται ἡ καρδιά. Ἐν τοῖς περιβοήτοις ἔργοις του συγκαταλεχτέον και τὸν *Παῦλον Φορεσιέ*, και τὸν *Γκερὲν* και τὸ *Μίασμα* και τὰς *Lionnes pauvres*, αἵτινες μετεγλωττίσθησαν και εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον αἱ *Ἀπογοὶ Εὐγενεῖς*.

Τὰ ἔργα αὐτοῦ, εἴτε ἐνθουσιάζοντα εἴτε ἀπαρέσκοντα (τοῦθ' ὅπερ, ἐν παρόδῳ, δις μόνον ἢ τρις συνέβη), ἐκίνουν τὰ μέγιστα τὸ ἐνδιαφέρον ἐπὶ τῇ παραστάσει αὐτῶν ἢ τῇ δημοσιεύσει· ἦσαν προϊόντα ὑπερόχου νοῦ, μεγάλης και γενναίας ἐμπνεύσεως και δικαίως ὁ συγγραφεὺς αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μέγιστος σύγχρονος δραματικὸς τῆς Γαλλίας, και κατ' ἀκολουθίαν, τῶν χρόνων ἡμῶν, ἀφ' οὗ τὸ γαλλικὸν θέατρον ἴσταται ἀπὸ δεκάδων ἤδη ἐτῶν ὑπεράνω πάντων τῶν ἄλλων.

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία φόρον ἐκτιμῆσεως ἐκτίουσα εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ Ὠζιέ, ἐξέλεξε αὐτὸν Ἀκαδημαϊκόν, λίαν ἐνωρίς, τριάκοντα και ὀκτὼ ἐτῶν μόλις τὴν ἡλικίαν ὄντα. Τὰ πλεῖ-

στα και τὰ μάλιστα πεφημισμένα τῶν ἔργων του συνέγραψεν ὁ Ὠζιέ Ἀκαδημαϊκὸς ὢν, τὰ δὲ ἀριστουργήματά του εἰς τὴν ἀθανασίαν ἄγοντα τὸ ὄνομά του ἐπεκύρουν ἐκ τῶν προτέρων τὸν τίτλον τοῦ ἀθανάτου ὃν ἔφερε.

Τὸ τελευταῖον τοῦ Αἰμιλίου Ὠζιέ ἔργον, οἱ *Φουρσαμπὺ* παρεστάθη ἐν θριάμβῳ τῷ 1878, ἐξήρθη δὲ και ἐθαυμάσθη ὡς ἔξοχον δρᾶμα. Ἐκτοτε ὁ Ὠζιέ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς παραγωγικῆς δυνάμεώς του, παρὰ τὰς προσλιπαρήσεις τῶν διευθυντῶν τῶν θεάτρων, παρὰ τὰς παραινέσεις τῶν φίλων του, παρὰ τὸ μέγα χρηματικὸν ποσὸν ὅπερ πάντοτε ἀπέφερεν ἕκαστον ἔργον του, ἔπαυσε γράφειν.

Ἐν τῷ προλόγῳ ὃν ἔγραψε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του διὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην νέαν ἐκδοσιν τῶν ἀπάντων του, ἰδοὺ τί γράφει περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης:

„Τινὲς μοι λέγουσιν ὅτι ἀποχωρῶ λίαν ἐνωρίς, ἀλλὰ τοῦλάχιστον εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀποχωρῶν μετ' ἐπιτυχίαν, δὲν ἀποσύρομαι ὑπὲρ τὸ δέον ἀργά, περὶ τούτου δ' ἐμερίμνων ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ σταδίου μου. Ἴδου πῶς με κατέλαβεν ὁ φόβος οὗτος τόσον ἐνωρίς.

„Ἡμέραν τινὰ μετὰ τὴν παράστασιν τοῦ *Κωνείου* συνδιελεγόμην πρὸς διευθυντὴν θεάτρου, ὅστις μοι ἐζήτη διὰ τὴν σκηνὴν του τὸ δεύτερον ἔργον μου. Ὁ κλητὴρ εἰσηλθε τότε και ἔφερεν ἐν ἐπισκεπτήριον εἰς τὸν διευθυντήν.

— „Μὲ σκοτίζει ἐπὶ τέλους! ἀνέκραξεν· εἰπέτε εἰς τὸν κύριον αὐτὸν ὅτι ἔχω ἐργασίαν.“

„Ὁ κύριος ἐκεῖνος ἦτο ὁ Σκριβ, τὸ ζωηρόν και παραγωγὸν ἐκεῖνο πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐτροφοδότη τὰ θεάτρα και ἦτο ἡ πρόνοια τῶν διευθυντῶν. Δὲν ἀπεχώρησεν ἐγκαίρως! Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὠρκίσθη ὅτι δὲν θὰ σκοτίσω κανένα θεατρώνην, και ἐκράτησα τὸν λόγον μου· ἡ φωνὴ ἐκεῖνου μένει ἔναυλος εἰσέτι εἰς τὰ ὦτά μου.“

Ὁ Ὠζιέ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔζη ἥσυχον και γαλήνιον βίον· τὸ δὲ πλεῖστον τοῦ ἔτους διήρχετο ἐν τῇ ἐπαύλει Κροασσύ, ἐνθα και ἀπέθανε τῇ 14./26. παρελθόντος ὀκτωβρίου. Μεγαλοπρεπὴς ἐγένετο ἡ κηδεῖα τοῦ· περὶ τὸ φέρετρόν του συνήχθησαν οἱ ἐν τοῖς γράμμασι και ταῖς ἐπιστήμαις και ταῖς τέχναις κορυφαῖοι τῆς συγχρόνου Γαλλίας, ὁ δὲ νεκρὸς τοῦ διασχήμου ἀνδρὸς κατετέθη εἰς τὸ Πάνθεον.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ ΕΝ ΕΝΕΧΥΡΟΔΑΝΕΙΣΤΗΡΙΩ

ὑπὸ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΑΟΥ.

Ἐβάδιζον ἐν τῇ Anlage τῆς Ἐιδελβέργης, τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ δενδροστοιχίᾳ τῶν καταπρασίνων και πλατυφύλων ἀγριοκαστανεῶν. Ἐγγὺς ὑψοῦτο τὸ γοτθικὸν κωδωνοστάσιον τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ὃξὺ και τριχαπτοειδές· πέραν δέ, κατὰ τὸ ἄκρον, διεγράφοντο ἐρυθρωπὰ τὰ εἰρεπία τοῦ περιωνύμου Schloss. Ἐπνεεν ἄνεμος, τὸ δὲ δάσος, τὸ κατὰ μῆκος περιβάλλον τὴν παρὰ τὸν Νέκκαρ ὠραίαν πόλιν, ἀκράτητον, ἐν ὕλομανεῖ ὀργασμῷ, ἀναρριχώμενον εἰς τὰ βουνὰ και κατακρημνιζόμενον εἰς τὰς χαράδρας, ἐσεῖετο ὅλον, και ἐνόμιζε τις ὅτι ἡ φύσις περίεξ συνεκλονεῖτο παρατεταμένως ὑπὸ σεισμοῦ ὑποχθονίου.

Κάτω, παρὰ τὰς ἀνθοσπάρτους πρασιάς, παιδιὰ τινα εἶχον σταματήσῃ πρὸ μικροῦ χαλκοῦ πίδακος, παριστῶντος μακροπώγωνα γέροντα, ἐκ τῶν ἰδιοτύπων ἐκείνων νάνων τῶν γερμανικῶν παραμυθίων, ἐπεισεῖντα ἐν κωμικῇ ὀργῇ χαλ-

κοῦν ῥαβδίον κατὰ προπετοῦς βατράχου, ὅστις ἐκ τοῦ χαίνοντος αὐτοῦ στόματος, ἐν μέσῳ δύο ἄλλων, ἐξετόξευε χλευαστικῶς, μετὰ κακεντρεχεῖας ἀγυιόπαιδος, τὸ ὕδωρ κατὰ πρόσωπον τοῦ μορφάζοντος γεροντίου. Καὶ τὰ παιδιὰ ἐξεκαρδίζοντο, δεικνύοντα διὰ τῶν μικρῶν χειρῶν των, μετὰ φαιδρῶν κραυγῶν, τὸ κωμικώτατον σύμπλεγμα.

Παρατήρουν μετὰ προσοχῆς τὴν ἐκφρασιν τῆς παιδικῆς ἐκείνης ἀγαλλιέσεως, ἐξ ἧς ἐπορφυροῦτο ἡ μορφή και ἀπῆστραπτον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν μικρῶν θεατῶν, ὅτε ὁ φίλος μου Π. . . ὁ μόνος εὐρισκόμενος τότε πλὴν ἐμοῦ ἐν Ἐιδελβέργῃ Ἑλληνα, μ' ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου.

— Πᾶμε, μοι εἶπε.

— Ποῦ; ἐρώτησα.

— Εἰς τὸ Leihhaus (ἐνεχυροδανειστήριον) ἀπῆλθης.

Τὸν παρετήρησα μετὰ τινος ἀνησυχου περιεργίας.